

Gerechtshof Amsterdam
Afdeling Burgerlijk recht / handel
Zaaknummer: 200.337.422/01

Betreft:

**PLEITAANTEKENINGEN VOOR ZITTING D.D. 19 FEBRUARI 2024, 10.00 UUR
OPENBARE DEEL**

DPG Media B.V. (hierna: DPG)
Appellant in hoger beroep,
advocaten mr. O.G. Trojan en mr. W. Kroeze te Den Haag.

Gevoegd aan de zijde van appellant
De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid genaamd De Nederlandse vereniging van journalisten
(hierna: de NVJ)
Advocaat: mr. drs. C.J. Nierop

Gevoegd aan de zijde van appellant
De stichting genaamd Stichting Persvrijheidsfonds (hierna: het persvrijheidsfonds),
Advocaat: mr. drs. C.J. Nierop

Tegen

Royce de Vries (hierna: De Vries)
geïntimeerde in appel
advocaten mr. H.A.J.M. van Kaam en mr. J.G.J. van Groenendaal te Amsterdam,

en

de tussengekomen partij

de publiekrechtelijke rechtspersoon
DE ORDE VAN ADVOCATEN IN HET ARRONDISSEMENT AMSTERDAM (hierna: de Amsterdamse orde
van advocaten),
Geïntimeerde
advocaat mr. M. Ynzonides

1. Namens mijn cliënten de Nederlandse vereniging van journalisten (de NVJ) en het Persvrijheidsfonds verzoek ik u het vonnis van de rechtbank Amsterdam van 26 januari 2024 te vernietigen naar aanleiding van de door DPG in de appeldagvaarding aangevoerde grieven. Ik verzoek u – opnieuw rechtdoende zoals dat heet – de vorderingen van De Vries en de Orde alsnog af te wijzen en De Vries en de Orde te veroordelen in de proceskosten van DPG en mijn cliënten.
2. De NVJ en het Persvrijheidsfonds sluiten zich aan bij alle door DPG aangevoerde grieven.
3. De NVJ en het Persvrijheidsfonds hebben verzocht zich te mogen voegen in het geding tussen DPG en De Vries en de Orde; niet per se omdat zij DPG wilde steunen, maar omdat beide cliënten *het gevoel* hadden dat in deze zaak door de uitspraak van de rechtbank Amsterdam grenzen overschreden worden ter zake de persvrijheid. Dit vanwege het feit
 - a. Dat de zitting volledig achter gesloten deuren was, waardoor het voor hen en het Nederlandse publiek niet controleerbaar was wat er speelde en welke concrete belangen tegenover elkaar stonden. Wat maakte dat de publicatie niet was geoorloofd?
 - b. De uitspraak, althans het uittreksel van de uitspraak, bracht evenmin helderheid.
 - c. Tegelijkertijd constateerden cliënten dat de rechtbank Amsterdam preventief verbod een artikel te publiceren, dat openbaarmaking van het vonnis bestraft zou worden met een dwangsom en dat het partijen niet was geoorloofd mededelingen te doen over de inhoud van de zaak.
 - d. Gevolg hiervan was dat in één klap de meer dan 5000 medewerkers van DPG, waarvan een groot deel journalist is, verboden werd zich uit te laten over alle stukken van de procedure. Niet enkel werd dus het AD getroffen door de uitspraak maar alle titels en programma's die tot het concern DPG horen. Het verbod werd niet beperkt in tijd. Tot in lengte der jaren mogen de medewerkers van DPG zich niet uitlaten over wat er in de stukken staat. Dit, zo werd gesuggereerd, op straffe van een dwangsom. Schending van het mededelingenverbod is strafbaar op grond van art. 272 Sr en wordt bestraft met een gevangenisstraf van maximaal een jaar en een geldboete van de vierde categorie, zijnde € 25.750,--.
4. Onder de achterban van beide cliënten ontstond onrust over wat nog toegestaan was en wat niet. Mede gelet op de dreiging van dwangsommen leidde dit tot de situatie dat journalisten zich in het geheel niet meer uit durfden te laten over de kwestie Kasem, uit vrees voor strafrechtelijke vervolging of voor het verbeuren van dwangsommen. Niet alleen journalisten die bij DPG horen voelden zich over deze kwestie monddood gemaakt, de hele beroepsgroep durft zich niet of nauwelijks op de kwestie Kasem te storten uit vrees in hetzelfde wespennest terecht te komen als DPG en uit vrees voor dwangsommen. Het feit dat het vonnis niet gepubliceerd is maakt dat onder de beroepsgroep onvoldoende duidelijkheid bestaat over de reikwijdte van de verboden.
5. Al met al zijn door het vonnis van de rechtbank Amsterdam de Nederlandse media over de kwestie Kasem effectief genuilkorfd. Dit blijkt ook uit het feit dat ondanks de ernst van de beschuldigingen aan het adres van Kasem neergelegd in het artikel van 5 januari 2024 van het AD er nauwelijks nog aandacht aan deze kwestie is besteed.
6. Vanwege dit effect, gevoegd bij het feit dat oncontroleerbaar was op grond waarvan de rechtbank zulke verstrekkende beslissingen heeft genomen, hebben de NVJ en het Persvrijheidsfonds verzocht zich te mogen voegen. Bij arrest van 15 februari 2024 is dit toegestaan. Vanaf dat moment hebben cliënten ook inzage in het dossier en konden zij onderzoeken wat hier aan de hand was, waarom de rechtspraak zich achter gesloten deuren heeft voltrokken en of er redenen waren zulke verstrekkende verboden op te leggen.
7. Dit onderzoek heeft cliënten tot de conclusie gebracht dat het vonnis van de rechtbank Amsterdam niet in stand kan blijven, dat er geen grond is voor volledig sluiten van de deuren en het niet openbaar maken van de uitspraak. Evenmin is er grond voor de verstrekkende verboden.
8. De opgelegde verboden zijn wat de NVJ en het Persvrijheidsfonds betreft onvoldoende gemotiveerd; er wordt onvoldoende gefocust op de *concrete* feiten en omstandigheden. Er

9. wordt teveel van abstracties uitgegaan waardoor voor de persvrijheid gevaarlijke conclusies worden getrokken. Uit het vonnis volgt in essentie dat als verschoningsgerechtigden (zoals advocaten) informatie met elkaar uitwisselen dergelijke informatie nooit openbaar gemaakt mag worden. De Orde vat dat samen door te stellen *dat persvrijheid zijn beperking vindt daar waar de geheimhoudingsplicht begint*. Zo eenvoudig is het echter niet. [...] Reden waarom de persvrijheid moet wijken.
10. De NVJ en het Persvrijheidsfonds achten het van het grootste belang dat bij de beoordeling of persvrijheid moet wijken ingegaan wordt op de concrete feiten en omstandigheden. Wat kan vastgesteld worden en wat is daarvan het gewicht in verhouding tot de overige belangen?
11. In deze zaak staan de volgende grondrechten tegenover elkaar:
 - a. De persvrijheid, beschermd door art. 7 Gw en art. 10 EVRM
 - b. Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, beschermd door art. 8 EVRM.
 - c. De bescherming van de vertrouwelijkheid tussen advocaat en cliënt, beschermd door art. 6 en 8 EVRM.
 - d. Het recht op leven beschermd door (onder meer) art. 2 EVRM
 - e. De openbaarheid van de rechtspraak, beschermd door 121 Gw en art. 6 EVRM
12. Noch in de Nederlandse grondwet noch in het EVRM is er een rangorde aangebracht tussen de grondrechten en geen van de rechten is absoluut. Beperkingen op de grondrechten zijn toegestaan in het geval van een dringende noodzakelijkheid (*pressing social need*). Dat betekent dat *tegelijktijd* aan de hand van de concrete feiten en omstandigheden de belangen die door de grondrechten worden beschermd tegen elkaar moeten worden afgewogen, waarbij rekening gehouden moet worden met de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit.
13. Wat ligt er dan allemaal in de weegschaal? En nog belangrijker wat kan op basis van het dossier worden vastgesteld? Dat is cruciaal.

Grief 7: te maken belangenafweging

14. Onder meer ter nadere toelichting op grief 7 van DPG wensen cliënten het volgende naar voren te brengen.

Belang persvrijheid

15. Allereerst ligt in de weegschaal de persvrijheid.
16. Art. 10 lid 1 EVRM beschermt de vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken, zonder inmenging van enig openbaar gezag. Het EHRM ziet de vrijheid van meningsuiting als een *essentiële* bouwsteen voor een democratische samenleving, waarin de pers de vitale rol van publieke waakhond (*public watchdog*) vervult.
17. In het algemeen kan gesteld worden dat hoe ernstiger de misstand en hoe meer deze de samenleving raakt, hoe minder snel een beperking op de persvrijheid geoorloofd is. Over wat voor misstand die de samenleving raakt hebben we het?

Ernst van de misstand

18. In deze zaak kan vastgesteld worden reeds op basis van de eerdere publicatie dat het AD een ernstige misstand op het spoor was. Zonder in details uit het dossier te willen treden kan vastgesteld worden op basis van de eerdere publicatie in het AD over de kwestie Kasem [...] (zie productie 3 NVJ en Persvrijheidsfonds) dat er sterke aanwijzingen zijn dat een gezichtsbepalende presentator van een veelbekeken talkshow die uitgezonden wordt door de publieke omroep, betaald uit overheidsmiddelen, in zijn vorige betrekking als advocaat mogelijk onoorbaar, tuchtrechtelijk verwijtbaar of zelfs strafbaar heeft gehandeld.
19. Dat is een ernstige misstand die de samenleving raakt.

20. Advocaten hebben privileges. Zij hebben toegang tot cliënten die gedetineerd zijn, zij mogen (anders dan anderen) daar in vertrouwen meespreken en hebben in een zeer vroeg stadium inzicht in strafdossiers. Ook als er beperkingen gelden.
21. Misbruik van deze privileges kan ertoe leiden dat effectief politieonderzoek niet mogelijk is met als gevolg dat ernstige strafbare feiten niet aan het licht komen, niet berecht worden en misdadigers doorgaan met hun vaak ernstig en ondermijnende strafbare gedrag.
22. Op een moment dat er aanwijzingen zijn dat privileges misbruikt worden door een advocaat is dat een ernstige misstand die de samenleving raakt. In het geval deze advocaat een prominente positie heeft in één van de belangrijkste talkshows van het land en daarmee een niet te onderschatten invloed heeft op het maatschappelijk debat kan gesproken worden van een zeer ernstige misstand.
23. Immers, er is dan sprake van een presentator die mogelijk chantabel is doordat er geheimen over hem bekend zijn die zijn reputatie kunnen breken.
24. De angst van iedere advocaat is om in de macht van een cliënt te komen; dat gebeurt als je met een cliënt een geheim gaat delen dat ernstige gevolgen heeft als het uitkomt. Ter voorkoming dat het geheim uitkomt kan degene met wie Kasem het geheim deelde via Kasem invloed uitoefenen op de redactionele keuzes van de talkshow. Ter verduidelijking: ik heb het hierover wat uit het artikel in het AD van 5 januari stond. Kortom, dit is een zeer ernstige kwestie die de vrije pers en het maatschappelijk debat ondermijnt; een belangrijke *public watchdog* in een democratische samenleving wordt mogelijk beïnvloed door partijen uit de onderwereld.
25. Naar mening van cliënten wordt in het vonnis te weinig aandacht besteed aan de ernst van de misstand die door het AD onthuld wordt en de mate waarin die misstand de samenleving raakt, met als gevolg dat de belangenafweging in verstrekkende mate in het nadeel uitvalt van het AD en de pers als geheel.
26. De rechtbank erkent op zichzelf dat de voorgenomen publicatie van het AD een belangwekkende publicatie is, maar meent dat publicatie desalniettemin niet geoorloofd is vanwege *allereerst* het feit dat er dan informatie naar buiten komt die besproken is tussen de advocaten en de kantoordirecteur die een afgeleid verschoningsrecht en geheimhoudingsplicht had. Gelet op het feit dat de rechtbank in haar vonnis verder niet ingaat op wat die informatie behelsde lijkt het erop dat de rechtbank van oordeel was dat het openbaren van informatie gedeeld tussen de advocaten en de kantoordirecteur ten kantore zonder meer rechtvaardigt dat de publicatie van het AD over een bijzonder ernstige misstand die de samenleving raakt niet is toegestaan.
27. DPG heeft hiertegen grief 4 en 5 ingebracht in haar appeldagvaarding tevens memorie van grieven.
28. Ter nadere toelichting op grief 4 en grief 5 wensen NVJ en Persvrijheidsfonds het volgende naar voren te brengen

Grief 4: Omvang geheimhoudingsplicht/verschoningsrecht.

Grief 5: gevolgen die verbonden worden aan kwalificatie als 'geheimhoudersinformatie'

29. Het is in het bijzonder de overweging van de rechtbank dat het openbaren van geheimhoudersinformatie zonder meer een publicatieverbod rechtvaardigt die wat cliënten betreft de vrije pers het werken onmogelijk maakt zeker gelet op wat volgens de Orde allemaal onder geheimhoudersinformatie valt. De suggestie van de rechtbank dat journalisten met de deken moeten gaan overleggen als zij op geheimhoudersinformatie stuiten is aan te merken als censuur en gelet op de door de Orde ingenomen procespositie ook niet erg zinvol, aangezien de Orde de mening heeft dat elke snipper geheimhoudersinformatie of informatie uitgesproken door een persoon met een wettelijk verschoningsrecht niet gepubliceerd mag worden, ongeacht de misstand die ermee geopenbaard wordt.

30. Het standpunt van de Orde en de rechtbank komt er kort gezegd op neer dat het aan de advocaat is om te beoordelen of er sprake is van geheimhoudersinformatie en dat hij/zij dit alleen mag bepalen. Daar zou geen rechter aan te pas komen. M.a.w. de advocaat stelt: het is geheimhoudersinformatie en de publicatie mag niet doorgaan.
31. Zo is het niet in het geval de pers op geheimhoudersinformatie stuit, maar zo is het ook niet als het OM geheimhoudersinformatie in beslag neemt. Het is niet zo dat een heel opsporingsonderzoek zonder meer niet door kan gaan als de advocaat zegt *het is geheimhoudersinformatie*. Zo naïef is de Nederlandse opsporingspraktijk niet en dat weet de deken natuurlijk ook. De deken wordt met regelmaat geraadpleegd door de rechter-commissaris bij discussies over de reikwijdte van het verschoningsrecht.
32. Hoe zit het dan wel?
33. Op 8 december 2023 heeft advocaat-generaal Hartevelt zich in een uitgebreide conclusie uitgelaten over de reikwijdte van het verschoningsrecht (ECLI:NL:PHR:2023:1122). Dit naar aanleiding van prejudiciële vragen van het hof 's-Hertogenbosch in een civiele zaak.
34. Ik citeer hieruit de volgende overwegingen van advocaat-generaal Hartevelt (onderstrepingen zijn van mij; de nummers verwijzen naar de voetnoten in de conclusie):

4.6.

Het verschoningsrecht is niet absoluut. In de wet en jurisprudentie zijn hierop twee uitzonderingsgronden en één 'doorbreekingsgrond' erkend. Kort gezegd gaat het om (i) de situatie waarin de advocaat zelf ervoor kiest zijn verschoningsrecht niet in te roepen;⁶⁸ (ii) de situatie dat zich bij een advocaat 'brieven of geschriften'⁶⁹ of gegevens bevinden die het voorwerp van het strafbare feit uitmaken of tot het begaan daarvan hebben gediend (de uitzonderingsgronden); of (iii) gevallen waarin sprake is van 'zeer uitzonderlijke omstandigheden' als gevolg waarvan het belang dat de waarheid aan het licht komt moet prevaleren boven het verschoningsrecht (de doorbreekingsgrond).⁷⁰

4.7

...

In het geval een advocaat verdachte is - bijvoorbeeld omdat hij deelneemt aan een crimineel samenwerkingsverband met zijn 'cliënten' - kan onder omstandigheden zowel sprake zijn van een situatie dat zich onder een verdachte geschriften bevinden die voorwerp van het strafbare feit uitmaken (denk aan vervalste documenten), als van zeer uitzonderlijke omstandigheden die het doorbreken van het verschoningsrecht rechtvaardigen. ...

4.8

...

Anders dan de tekst van art. 218 Sv (zie daarvoor onder 5.3) zou kunnen doen vermoeden, strekt het verschoningsrecht zich niet slechts uit tot informatie die door een cliënt aan zijn advocaat is 'toevertrouwd'. Het kan ook gaan om informatie die de advocaat uit eigen bevinding te weten komt,⁷⁴ alsmede om informatie die hij - omgekeerd - aan zijn cliënt heeft gegeven.⁷⁵ Het verschoningsrecht beschermt dus meer dan alleen berichten gericht aan de advocaat.⁷⁶ ...

4.9

In het verlengde hiervan is ook de vaste jurisprudentie over het 'afgeleid verschoningsrecht' van belang. Onder omstandigheden, bijvoorbeeld indien een advocaat een deskundige inschakelt in het kader van een strafzaak, kan geheimhouderinformatie ter kennis van een ander (de deskundige) komen. Gedacht kan ook worden aan (secretariële) ondersteuning. In die gevallen is sprake van een 'afgeleid' verschoningsrecht. ...

NB: De kantoordirecteur valt hieronder, alhoewel ik geen informatie in het geding heb gezien waaruit blijkt of in de periode waarover het in de publicaties gaat er daadwerkelijk een kantoordirecteur was. Wellicht kan namens Royce de Vries in tweede termijn hierover duidelijkheid worden verschaft; in welke periode was er een kantoordirecteur verbonden aan

kantoor. In het geval de persoon die kantoordirecteur wordt genoemd niet verbonden was aan het kantoor, dan is het een bezoeker die niet een afgeleid verschoningsrecht heeft.

4.10

...

De Hoge Raad bezigt als standaardoverweging dat het verschoningsrecht slechts betrekking heeft op de wetenschap die een advocaat 'in de normale uitoefening van zijn beroep' heeft verkregen, dat wil zeggen wat hem is toevertrouwd in het kader van zijn juridische dienstverlening aan een rechtzoekende die zich tot hem heeft gewend vanwege zijn hoedanigheid van advocaat.'⁸²

4.13

De slotsom van het voorgaande is dat het soms zo kan zijn dat hetgeen aan informatie wordt uitgewisseld tussen een klant/cliënt en een advocaat niet onder de bescherming van het verschoningsrecht valt - in het bijzonder in die situaties waarin de advocaat niet in zijn hoedanigheid als advocaat optreedt, maar bijvoorbeeld als (belasting)adviseur of als onderdeel van een crimineel samenwerkingsverband - terwijl het anderzijds zo kan zijn dat nog vóórdat sprake is van een bestaande advocaat-cliënt/klant-relatie - bijvoorbeeld op het moment dat een verdachte c.q. potentiële cliënt zich voor een eerste oriënterend gesprek ten kantore van een advocaat meldt - dit gegeven op zich al onder de bescherming van het verschoningsrecht kan vallen. Dit maakt - opnieuw - duidelijk dat het beoordelen van de vraag of bepaalde informatie in een concreet geval onder het verschoningsrecht valt, in veel gevallen niet kan worden gedaan zonder het in enige mate interpreteren van die informatie en/of de bredere context, hetgeen dan al snel veronderstelt dat ook in enige mate tot inhoudelijke kennisname wordt overgegaan.

35. Zie verder: ECLI:NL:HR:2022:760

Een advocaat komt ... alleen een verschoningsrecht toe met betrekking tot de wetenschap die hij in de normale uitoefening van zijn beroep heeft verkregen, dat wil zeggen wat hem is toevertrouwd in het kader van zijn juridische dienstverlening aan een rechtzoekende die zich tot hem heeft gewend vanwege zijn hoedanigheid van advocaat. (Vgl. HR 12 oktober 2010, ECLI:NL:HR:2010:BN0526 en HR 10 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3258.)

...

Of daarvan sprake is, zal van geval tot geval moeten worden beoordeeld, waarbij met name van belang is of de door de advocaat verrichte werkzaamheden verband houden met een aanhangige of te verwachten procedure. In gevallen waarin de inhoud van inbeslaggenomen stukken niet duidt op een zodanige uitoefening van de rechtspraak, zal het beroep op het verschoningsrecht moeten falen (vgl. HR 10 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3258).

36. Dit zijn de maatstaven aan de hand waarvan beoordeeld moet worden of geheimhoudersinformatie in het geding is. Uitgaande hiervan moet steeds beoordeeld worden of de informatie die het AD aanhaalt is te kwalificeren als geheimhoudersinformatie.

37. De voorzieningenrechter, de Orde en ook De Vries nemen te eenvoudig aan dat alles wat aan de orde is tussen advocaten en de kantoordirecteur als geheimhoudersinformatie is te kwalificeren. Dat is niet zo: alleen die informatie die hen is toevertrouwd door een rechtzoekende in de hoedanigheid van advocaat, in het kader van juridische dienstverlening, met het oog op een aanhangige of te verwachten procedure. Vergelijk de arts. Alleen als de arts via intercollegiaal overleg (of met de praktijkassistent) een patiënt bespreekt is er sprake van verschoningsgerechtigde informatie, niet als hij of zij ziektebeelden in het algemeen bespreekt, of personen die geen patiënt zijn.

38. Kortom of informatie gewisseld tussen de advocaten en de kantoordirecteur als geheimhoudersinformatie is te kwalificeren hangt uiteindelijk af van de concrete feiten en omstandigheden. Het is in ieder geval niet zo dat alles wat tussen advocaten aan de orde is

39. automatisch als geheimhoudersinformatie is aan te merken. Het komt erop aan of het om informatie gaat wat hem of haar is toevertrouwd in het kader van zijn/haar juridische dienstverlening aan een rechtzoekende die zich tot hem/haar heeft gewend vanwege zijn/haar hoedanigheid van advocaat met het oog op een aanhangige of te verwachten procedure. In het niet openbare deel zal ik nader ingaan op hoe in het licht hiervan de informatie in het voorgenomen artikel gekwalificeerd moet worden.
40. M.a.w. in deze zaak zal allereerst onderzocht moeten worden of er sprake is van verschoningsgerechtigde informatie in het licht van de maatstaven van advocaat-generaal Harteveld. Voor zover daarvan sprake is zal onderzocht moeten worden of er gelet op alle omstandigheden van het geval gronden zijn die het toelaatbaar maken om de informatie te openbaren. Hiervoor dient een belangenafweging plaats te vinden op basis van alle *concrete* feiten en omstandigheden, waarbij tegenover het belang van de pers om een misstand die de samenleving raakt te openbaren en het publiek om daar kennis van te nemen staat, het belang van de rechtszoekende dat informatie die zijn of haar aanhangige of toekomstige procedure betreft geheim blijft. De rechtbank gaat hieraan voorbij en betreft in haar oordeel onvoldoende de concrete feiten en omstandigheden.
41. In het niet openbare deel van de zitting zal ik nader ingaan op de concrete belangen die hier tegenover elkaar staan en wat aan de hand van het dossier kan worden vastgesteld.

Grief 6 – oordeel omtrent [het belang van De Vries]

42. Hof staat niet toe dit deel in openbaar voor te dragen.
43. [...]

Andere onderdelen van het vonnis die niet in stand kunnen blijven

Grief 10 het mededelingenverbod

Grief 11 – verzoeken omtrent anonimiseren en publiceren van het Vonnis en te wijzen arrest

Geheime rechtspraak

44. Onderdeel van het vonnis is de beslissing om de behandeling achter gesloten deuren te laten plaatsvinden, het opgelegde mededelingenverbod niet op te heffen en de beslissing om niet in het openbaar uitspraak te doen.
45. Uit de aanloop naar vandaag blijkt dat het hof (terecht) ten dele een andere afweging heeft gemaakt. Niettemin hecht de NVJ en het Persvrijheidsfonds eraan ter zake enkele opmerkingen te maken, aangezien de belangen van de NVJ en het Persvrijheidsfonds in de kern worden geraakt door de 'geheime rechtspraak'. Door 'geheime rechtspraak' over 'misstanden die de samenleving raken' kan de pers haar rol als public watchdog niet vervullen, althans zij kan niet onderzoeken of op correcte gronden de rechtbank of het hof tot haar beslissing komt en of daarbij geen onoorbare belangen een rol spelen. Rechters zijn uiterst machtig; kunnen beslissen of publicaties zijn toegestaan en miljardenfusies wel of niet door kunnen gaan; dergelijke machtige instituten horen door de pers gecontroleerd te kunnen worden.
46. Over de openbaarheid van zittingen in civiele procedures heeft de Hoge Raad zich recent uitgelaten (ECLI:NL:HR:2023:658).
47. De HR overweegt in dit kader onder meer:

Openbaarheid van rechtspraak is een fundamenteel beginsel van behoorlijke rechtspleging. Het omvat zowel openbaarheid van de behandeling als openbaarheid van de uitspraak.

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM) blijkt dat het doel van de openbare behandeling in de eerste plaats is, om de partijen te beschermen tegen een geheime rechtsgang zonder publieke controle. Daarnaast kan openbaarheid bijdragen aan het vertrouwen in de rechtspraak. Door de rechtsgang zichtbaar te maken, draagt het beginsel van

*openbaarheid bij aan een eerlijk proces, dat een van de fundamentele beginselen van een democratische samenleving is.*²

De rechter kan (gedeeltelijke) behandeling met gesloten deuren of slechts met toelating van bepaalde personen bevelen (a) in het belang van de openbare orde of de goede zeden, (b) in het belang van de veiligheid van de Staat, (c) indien de belangen van minderjarigen of de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van partijen dit eisen en (d) indien openbaarheid het belang van een goede rechtspleging ernstig zou schaden (art. 27 lid 1 Rv). Een beslissing de deuren te sluiten, moet berusten op een afweging van de betrokken belangen en een beperking van de toegang van het publiek mag niet ruimer zijn dat het te beschermen belang vergt.⁶

48. Zie verder EHRM 4 december 2009, nr. 28617/03 (Belashev/Rusland), punt 83:

However, even assuming that the Moscow City Court endorsed the prosecutor's argument pertaining to the presence of classified information in the case file as raised during the hearing on 25 December 2001 (see paragraph 22 above), the Court does not concur with the Government's submission that the mere presence of such information in a case file automatically implies a need to close a trial to the public, without balancing openness with national security concerns. The Court observes that it may be important for a State to preserve its secrets, but it is of infinitely greater importance to surround justice with all the requisite safeguards, of which one of the most indispensable is publicity. Before excluding the public from criminal proceedings, courts must make specific findings that closure is necessary to protect a compelling governmental interest and limit secrecy to the extent necessary to preserve such an interest (see, mutatis mutandis, Hummatov v. Azerbaijan, nos. 9852/03 and 13413/04, § 149, 29 November 2007, and Moser v. Austria, no. 12643/02, §§ 96-97, 21 September 2006).

49. Noch uit het vonnis waarvan beroep, noch uit het procesdossier blijkt van de voorgeschreven belangenafweging en de vaststelling van feiten en omstandigheden die in dat kader een rol spelen.

50. Het gerechtshof heeft de deuren vandaag voor een groot deel geopend. Ter zake de vraag of wel in het openbaar uitspraak gedaan gaat worden heeft het hof zich nog niet uitgelaten. Gelet op wat de HR en het EHRM hierover stellen is het verzoek zoveel als mogelijk in het openbaar uitspraak te doen en daarbij zoveel als mogelijk alle relevante feiten en omstandigheden te noemen en voor zover dat niet kan in het arrest of in een tussenarrest te bepalen op grond waarvan dat niet kan (*courts must make specific findings that closure is necessary*).

51. Het verzoek is verder het mededelingenverbod op te heffen en voor zover er gronden zijn om dit verbod op onderdelen in stand te houden te specificeren op welke onderdelen het ziet. Zoals het nu geformuleerd is, is het veel te breed, hetgeen een *chilling effect* heeft op de achterban van de NVJ en het Persvrijheidsfonds. Wat de NVJ en het Persvrijheidsfonds betreft zou wat het mededelingenverbod aangesloten kunnen worden bij datgene wat niet in het openbare arrest terecht is gekomen, besproken is achter gesloten deuren *en* concreet ziet op informatie die [*het belang van De Vries*] raakt, of zodanig vertrouwelijk is dat de openbaarheid van de rechtspraak ervoor moet wijken. Wellicht kan De Vries of de Orde in repliek enige informatie verschaffen welke onderdelen van het procesdossier wat hen betreft niet openbaar kunnen worden.

52. Daarnaast kan het mededelingenverbod beperkt blijven tot de personen die daadwerkelijk kennis hebben genomen van de onderdelen van het procesdossier die wat het hof betreft geheim moeten blijven. In het niet openbare deel kan hierover meer informatie verstrekt worden door partijen.

Ik dank u voor uw aandacht.